

ANAYASA MAHKEMESİ KARARI

Esas No.:1963/69

Karar No.:1966/8

Karar tarihi:15/2/1966

Resmi Gazete tarih/sayı:25.4.1966/12282

Dâvacı : Adalet Partisi Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Grupları

İptal dâvasının konusu : 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 14 üncü maddesinin iknci fıkrasında yer alan ve Devlet Şûrasına dâva açılmasını önleyen hükmün Anayasa'nın 114 üncü maddesine aykırı olduğu ileri sürülerek iptali istenmiştir.

İLK İNCELEME :

Anayasa Mahkemesi İçtüzüğü'nün 15 inci maddesi uyarınca 4/3/1963 gününde yapılan ilk incelemede; dilekçede Adalet Partisi Büyük Millet Meclisi Grupları adına imzası bulunan Ali Nailî Erdem ve Cahit Okurer'in Grup Başkan veya Başkanvekili olduklarına dair onanlı belgenin 15 gün içinde gönderilmesi için tebligat yapılmasına oybirliği ile karar verilmiş, tebligat üzerine eksikliğin süresinde tamamlandığı anlaşıldığından 15/4/1963 gününde işin esasının incelenmesi oybirliği ile kararlaştırılmıştır.

ESASIN İNCELENMESİ :

Bu konuda düzenlenen rapor, iptali istenen hükümle Anayasa'nın ilgili hükümleri bunlara ilişkin görüşme tutanakları okunup incelendi, gereği görüşülüp düşünüldü :

1- 6830 sayılı Kamulaştırma Kanununun 14 üncü maddesi, anılan Kanunun 9 uncu maddesinin kaldırılması ve 10, 11, 14, 15, 17, 19 ve 30 uncu maddelerinin değiştirilmesi ve bu Kanuna iki geçici madde eklenmesi hakkındaki 4/11/1960 günlü ve 122 sayılı Kanunla değiştirilmiş ve Danıştay'a dâva açılmasını önleyen hüküm yeni metinde de yer almış bulunduğundan istemin maddenin değişik şekli ile daha önceki şeklinden hangisine yöneltildiği konusunun görüşülmesinde, Üyelerden Rıfat Göksu, Şemsettin Akçoğlu, Şeref Kocaoğlu ve Avni Givda özetle dâva dilekçesinde, maddenin değişik şeklinden söz edilmediğine, "Devlet Şûrası" sözünün eski metinde bulunduğuna dayanarak istemin eski metni hedef tuttuğunu ileri sürmüşlerdir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası ile diğer yasalarda yer alan Türkçe kelimelerin bu gün dahi eski karşılıklarının kullanıldığı gözönünde tutulduğu takdirde dilekçeye "Danıştay" yerine "Devlet Şûrası" kelimesinin yazılmış bulunmasına bakılarak istemin hedefinin belli edilmesi mümkün değildir. İptali istenen hüküm, dâva dilekçesinde metin olarak belirtilmediğine ve dâva 4/11/1960 günlü ve 122 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden çok sonra açıldığına göre istemin 14 üncü maddenin değişik şekline yöneltildiğine adları geçen üyelerin muhalefetleriyle ve oyçokluğu ile karar verilmiştir.

2- 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sının geçici 4 üncü maddesinin üçüncü fıkrası ile Anayasa Mahkemesinin Kuruluşu ve Yargılama Usulleri Hakkındaki 22/4/1962 günlü ve 44 sayılı Kanunun geçici 6 ncı maddesinin birinci fıkrasında, 27 Mayıs 1960 tarihinden 6 Ocak 1961 tarihine kadar çıkarılan kanunlar hakkında Anayasa'ya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesine iptal dâvası çılmayacağı belirtilmiş ve böylece belli tarihler arasında çıkan kanunlar Anayasa Mahkemesinin denetimi dışında bırakılmıştır. Dâva konusu 14 üncü maddeyi değiştiren 122 sayılı

Esas No.:1963/69
Karar No.:1966/8

Kanun, 4/11/1960 gününde kabul edildiğine göre dâvanın yukarıda belirtilen yasaklayıcı hüküm yönünden reddi gerekir.

Üyelerden Şemsettin Akçoğlu bu görüşe kalılmıyarak işin esasının incelenmesi gerektiği düşüncesinde bulunmuştur.

SONUÇ :

Dâvanın yukarıda belirtilen nedenlerden Ötürü reddine Üyelerden Şemsettin Akçoğlu'nun muhalefetiyle ve oyçokluğu ile

15/2/1966 gününde karar verildi.

Başkan
Lütfi Akadlı

Başkanvekili
Rifat Göksu

Üye
Asım Erkan

Üye
Şemsettin Akçoğlu

Üye
İbrahim Senil

Üye
İhsan Keçecioğlu

Üye
A. Şeref Hocaoglu

Üye
Salim Başol

Üye
Celalettin Kuralmen

Üye
Sait Koçak

Üye
Avni Givda

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Ahmet Akar

Üye
Muhittin Gürün

Üye
Lütfi Ömerbaş

MUHALEFET ŞERHİ

Dâvada açık olarak 6830 sayılı İstimlâk Kanununun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrasında yer alan "Devlet Şûrasına dâva açılmasını önleyen" hükmün iptali istenmektedir.

Halbuki 6830 sayılı Kanunun iptali istenen hükmü, 4/11/1960 günlü ve 122 sayılı Kanunla kaldırılarak bunun yerine aynı mânayı ifade eden yeni bir hüküm konulmuş ise de dâvada, 122 sayılı Kanunla değişen hükmün iptaline dair bir sistem olmadığı gibi bu kanundan da bahis yoktur.

Mevcut olan bir kanun hükmünün sonradan değiştirilerek düzenlenirken yerine aynı mânada yeni bir hüküm konulmuş olması halinde, eski hüküm aleyhine açılan dâvanın yeni hükme de sirayet edeceğini kabul etmek hukuken caiz olamaz.

Mesele, burada terimlere mâna vermek değil dâvanın hangi hükmü hedef tuttuğunu tâyin etmekten ibarettir. Dâva 6830 sayılı Kanunun 14 üncü maddesinin ikinci fıkrası hükmünün iptaline matuf ve münhasır bulunmasına ve bu hüküm de 122 sayılı Kanunla değiştirilmiş olmasına göre dâvanın konusu kalmadığı gerekçesiyle reddi icap etmektedir.

Aksi gerekçe ile verilen karara bu yönden muhalifiz.

Başkanvekili
Rifat Göksu

Üye
A. Şeref Hocaoglu

MUHALEFET ŞERHİ

1- Dâva, 122 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden sonra açılmış olmakla beraber 6830 sayılı Kanunun 14 üncü maddesi dâva konusu yapılmış; değişiklikten bahsedilmemiştir.

14 üncü madde 122 sayılı Kanunla değişmiş olduğuna göre, konusu bulunmayan dâvanın reddine karar verilmesi gerekirdi.

2- 122 sayılı Kanunla 14 üncü maddede yapılan değişiklik bu maddeye (İştirak halinde mülkiyette de iştirakçi kendi hissesi hakkında bedel dâvası açabilir) hükmünün 3 üncü fıkra olarak ilâvesinden ibaret kalmış; maddenin diğer hükümlerine bu meyanda dâva konusu hükme dokunulmamıştır.

O halde, maddenin ilâve edilen üçüncü fıkra dışındaki hükümlerini 27 Mayıs 1960 dan 6 Ocak 1961 tarihine kadar çıkarılan kanun hükümleri içinde mütalâa şeklen caiz olsa bile hukuken caiz değildir.

Kaldı ki, Anayasa'nın geçici 4 üncü maddesi bu hükümlere asla dokunulamıyacağını değil bunlar hakkında iptal ve itiraz yolu ile Anayasa Mahkemesine başvurulamayacağını göstermekte; fakat bir kanunla değiştirilebileceğini ve kaldırılabilirliğini de kabul etmektedir.

Geçici maddenin derpiş ettiği Kanunla kaldırma) kanaatimce tahakkuk etmiş, (İdarenin hiç bir eylem ve işlemi, hiçbir halde, yargı merciinin denetimi dışında bırakılamaz.) hükmünü taşıyan Anayasa'nın 114 üncü maddesi 6830 sayılı İstimlâk Kanununun değişik 14 üncü maddesinde yer alan (6 ncı maddenin son fıkrasında gösterilen ve umumi menfaat kararı alınmasına ve tasdikına lüzum olmayan hususlardan dolayı Danıştay'da dâva açılmaz.) hükmünü ortadan kaldırmıştır.

Bu itibarla işin esasının incelenmesi ve bir karara bağlanması gerekirdi.

Çoğunluk kararma bu sebeplerle muhalifim.

Esas No.:1963/69
Karar No.:1966/8

Üye
Şemsettin
Akçoğlu